«ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ ԴԵՐԸ ԿՐՏՍԵՐ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆԻ ԱՆՁԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

ԱՌԱՐԿԱ՝ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ ԱՆՈՒՇ ՄՅԱՍՆԻԿԻ

ՄԱՐԶ՝ ԱՐԱՐԱՏ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ՝ ՆՈՅԱԿԵՐՏԻ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑ

Բովանդակություն

Ներածություն.....3

ԳԼՈՒԽ 1: Հաղորդակցումը կրտսեր դպրոցական տարիքում

1. 1 Գաղափար հաղորդակցման մասին …….....…….....5

1.2 Հաղորդակցման առանձնահատկությունները կրտսեր դպրոցական տարիքում.....6

1.3 Կրտսեր դպրոցականի տարիքային առանձնահատկությունները.....7

ԳԼՈՒԽ 2:

2.1 Անձի զարգացումը կրտսեր դպրոցական տարիքում 8

2.2 Կրտսեր դպրոցականների հաղորդակցման հմտությունների և կարողությունների ձևավորումը ուսումնական պրոցեսում.....9

Եզրակացություն.....13

Գրականություն.....15

Ներածություն

Մեր ժամանակներում մեծ ուշադրության է արժանանում կրտսեր դպրոցական տարիքը, քանզի այն համարվում է ուսումնական գործունեության առավել պատասխանատու փուլ: Կրտսեր դպրոցական տարիքում առաջատար է դառնում նոր գիտելիքների, ունակությունների և հմտությունների ձեռք բերումը, ինտենսիվորեն զարգանում և փոխվում են ճանաչողական գործընթացները, հատկապես մտածողությունը և հաղորդակցման (հնարավորությունները (հմտությունները:

Կրտսեր դպրոցական տարիքում ձևավորվում են կայուն պահանջմունքներ ու հետաքրքրություններ, համարժեք ինքնագնահատական, զարգանում են ինքնավերահսկողության ու ինքնակարգավորման հմտություններ, իր և այլոց նկատմամբ քննադատական վերաբերմունք:

Աշխատանքի արդիականություն. Կրտսեր դպրոցական տարիքը հանդես է գալիս որպես երեխայի հոգեկան գործընթացների զարգացման սենզիտիվ շրջան: Այս տարիքում երեխայի մոտ առավելապես զարգանում են շփումը և հաղորդակցումն: Կրտսեր դպրոցականների հաղորդակցումն չափազանց հրատապ խնդիր է, քանի որ հաղորդակցման հմտությունների և կարողությունների ձևավորման աստիճանը ազդում է ոչ միայն երեխաների կրթության արդյունավետության վրա, այլ նաև նրանց սոցիալականացման և անձի ամբողջական զարգացման վրա: Հաղորդակցումն ձևավորվում և բարելավվում է սովորողների շփման գործընթացում, ինչպես դասերի ժամանակ, այնպես էլ դասերից դուրս իրականացվող գործունեության մեջ: Հաղորդակցման ազդեցությունը կրտսեր դպրոցականի ձևավորման և զարգացման գործընթացում և հաղորդակցման մակարդակը կրտսեր դպրոցականների մոտ ոչ բավարար է հետազոտված: Դրա համար անհրաժեշտություն է առաջանում հետազոտել ոչ միայն հիմնական չափանիշները, այլ նաև հաղորդակցման դերը կրտսեր դպրոցականի անձի զարգացման գործում առկա տեսանելի մակարդակները:

Հետազոտական աշխատանքի **նպատակն է՝** մասնագիտական գրականության միջոցով ուսումնասիրել հաղորդակցական դերը կրտսեր դպրոցականի անձի ձևավորման գործընթացում:

Նպատակի իրականցման համար առաջ են քաշվել հետևյալ **խնդիրները.**

- մասնագիտական գրականության միջոցով ուսումնասիրել կրտսեր դպրոցական տարիքի առանձնահատկությունները
- ուսումնասիրել կրտսեր դպրոցականների հաղորդակցման ազդեցությունը անձի զարգացման գործում
- ուսումնասիրել հաղորդակցկան հմտությունները և կարողությունները կրտսեր դպրոցականների մոտ ուսումնադաստիրակչական գործընթացում:
- ուսումնասիրել կրտսեր դպրոցականների հասակակիցների հետ շփման առանձնահատկությունները

Հետազոտության օբյեկտը կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխան է:

Հետազոտության առարկան հաղորդակցման ազդեցությունը կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխայի ձևավորման գործընթացի ուսումասիրությունն է:

Աշխատանքի կառուցվածքը. Հետազոտական աշխատանքը կազմված է բովանդակությունից, ներածությունից, երկու գլուխներից, եզրակացությունից և օգտագործված գրականության ցանկից: Կազմում է 15 էջ:

ԳԼՈՒԽ 1: Հաղորդակցումը կրտսեր դպրոցական տարիքում

1.1 Գաղափար հաղորդակցման մասին

Առօրյա կյանքում, տանը, աշխատավայրում,փողոցում, մենք անընդատ գտնվում ենք հաղորդակցման իրավիճակներում, որտեղ շփվում ենք ծանոթ և անծանոթ մարդկանց հետ: Հաղորդակցման յուրաքանչյուր իրավիճակ մարդուց պահանջում է որոշակի լարվածություն,որպեսզի նա պահպանի մի շարք նորմեր և կանոններ,իրականացնի հաղորդակցման նպատակը և կառավարի հարաբերությունները; [5,էջ 286]:

Հաղորդակցման սյուբեկտները մարդիք են:Հաղորդակցում կարող է տեղի ունենալ առնվազն երկու և ավելի մարդկանց միջև: Հաղորդակցվում են առանձին մարդիկ՝սյուբեկտները, իսկ այդ հաղորդակցության բնույթը կախված է այն բանից,թե ինչպիսի հարաբերություն գոյություն ունի նրանց միջև:

Հաղորդակցումը բարդ գործընթաց է, որն ունի իր կառուցվածքը,բաղադրատարրերը,մեխանիզմները գործընթացային փուլերը և կողմերը:

Հաղորդակցման գործընթացի կառուցվածքային տարրեր են՝

- հաղորդակցության սյուբեկտները,
- հաղորդակցման միջոցները,
- հաղորդակցվողների պահանջմունքները, շարժառիթները և նպատակները,
- հաղորֆակցման ընթացքում փոխներգործության ու փոխազդեցության,ընկալման ու փոխըմբռնման մեխանիզմները,
- հաղորդակցման արդյունքները[5,էջ296]:

Ըստ Վ.Մյասիշչի՝իրականության նկատմամբ անձի հարաբերություններում գերակա է երեք ուղղություն՝ա)հարաբերություն մարդկանց նկատմամբ,բ)հարաբերություն ինքն իր նկատմամբ,գ)հարաբերություն արտաքին աշխարհի առարկաների նկատմամբ:Այս երեք ուղղություններից անձի ձևավորման գործընթացում որոշիչ է հատկապես մարդկանց նկատմամբ հարաբերությունը,որովհետև անձը մարդկանց հետ ունեցած փոխհարաբերություններում ոչ միայն բավարարում է իր պահանջմունքները,այլև կարգավորում է իր վարքը[1,էջ 169]:

1.2 Հաղորդակցման առանձնահատկությունները կրտսեր դպրոցական տարիքում

Մարդու համար ամենօրյա շփումը այլ մարդկանց հետ անհրաժեշտ է ինտելեկտուալ և բարոյական զարգացման համար: Անձի ինտելեկտուալ և անհատական զարգացման համար շփման տարբեր տիպեր կան՝ անձնական և գործնական, ճանաչողական և նյութական, պլանավորված և նպատակային, կենսաբանական և սոցիալական, ինքնաբուխ և միջնորդված, վերբալ և ոչ վերբալ: Հաղորդակցումը մեծ նշանակություն ունի մարդու հոգեկանի ձևավորման, նրա զարգացման, ողջամիտ և կուլտուրական վարքի կայացման գործում[11, էջ 511-513]:

Ինչպես նշում է Ա.Բոդալյովը, հաղորդակցման սյուբեկտ կարող է լինել նա, ով այս կամ այն չափով գիտակցում է իր դերը հաղորդակցման մեջ, ունի մարդկանց հետ արդյունավետ հաղորդակցվելու կարողություններ ու ընդունակություններ[6, էջ 10]: Միայն ֆիզիկական ու մտավոր կարողությունները բավական չեն հաղորդակցման համար: Անհրաժեշտ է,որ երեխան ունենա հաղորդակցական պատրաստվածություն, այսինքն՝տիրապետի հաղորդակցման անհրաժեշտ կարողությունների ու հմտությունների,որ ունենա հաղորդակցական ունակություններ և կարողանա հաղթահարել միջանձնային հաղորդակցման խոչընդոտները:

Հաճախ երեխան,նախադպրոցական տարիքում չունենալով հաղորդակցական ունակություններ, դպրոցում պարզապես չի կարողանում ինքնադրսևորվել: Այս տեսանկյունից հաղորդակցական ակտիվության խթանման գործընթացում կարևոր նշանակություն ունի հաղորդակցական խոչընդոտների հաղթահարումը: Մանկավարժական հաղորդակցման մեջ արգելակման հիմնական պատճառն ինքնավստահության պակասն է, որը հաղորդակցման կարողություններին ու հմտություններին ոչ բավարար տիրապետման հետևանք է: Արգելակման հաջորդ հիմնական պատճառներից է գնահատականի՝ թվանշանի գործոնը: Տեղին է նշել, որ հաճախ գնահատականը անդրադառնում է նաև երեխայի ներընտանենական միջանձնային փոխհարաբերությունների վրա:

1.3 Կրտսեր դպրոցականի տարիքային առանձնահատկությունները

Ըստ Դ. Բ. Էլկոնինի առաջադրած անձի հոգեկան գործընթացների զարգացման տարիքային պարբերացման կրտսեր դպրոցական տարիքը ընդգրկում է 6.7-10.11 տարեկանը:

Կրտսեր դպրոցական տարիքը անձի կայացման կարևորագույն փուլերից մեկն է, որի ընթացքում տեղի է ունենում անհոգ մանկությունից անցում այնպիսի մի շրջանի, երբ անհրաժեշտություն է ծագում նոր դերեր կրել, պատասխանատու լինել, տարբեր պահանջներ իրականացնել: Այս շրջանում հակասության մեջ են մտնում երկու հիմնական դրդապատճառ՝ անհրաժեշտության և ցանկության: Մի կողմից, առաջնորդվելով անհրաժեշտության պահանջմունքով, երեխան բացահայտում է հասուն կյանքը, իսկ մյուս կողմից, դրդված լինելով ցանկության պահանջմունքով, երեխան ցուցաբերում է այնպիսի վարք, որը վերադարձնում է իրեն մանկության աշխարհ, որտեղ ամենը ապահով է, ծանոթ, իրականանալի, չկան որոշակի պարտականություններ և պահանջներ: Մի կողմից, երեխան իմպուլսիվ է, անհանգիստ, ունի ոչ կայուն ուշադրություն, իսկ մյուս կողմից, քանի որ նրա մոտ արդեն ձևավորվում է պահանջմունքների նոր մակարդակ, նա սկսում է գործել, առաջնորդվելով որոշակի նպատակներով, արժեքներով, զգացմունքներով: Կրտսեր դպրոցականի զարգացման ընթացքում հստակ երևում են զարգացման որակական փոփոխություններ: Երեխայի հոգեկան զարգացման կենտրոնում է հայտնվում *կամածինության* ձևավորումը /պլանավորում, գործողությունների զարգացման ծրագիր, վերահսկողության իրականացում/:

Այս տարիքի երեխայի զարգացման հիմնական բնութագրերից է այն, որ թեև կտրուկ փոխվում է գործունեության հիմնական ձևը, դեռևս պահպանվում է *խաղալու պահանջմունքը*: Այդ իսկ պատճառով դպրոցական կյանքի սկզբնական շրջանում չափազանց կարևոր է ուսումնական գործընթացում խաղային էլեմենտների առկայությունը, ինչը մեծացնում է երեխայի հետաքրքրությունը ուսման հանդեպ: Մեծ է նաև *շարժվելու պահանջմունքը*, հետևաբար, ուսուցիչը ուսումնական գործընթացը կազմակերպելիս պետք է կիրառի շարժողական խաղեր, որոնք նպաստում են երեխայի ուշադրության զարգացմանը:

ԳԼՈՒԽ 2:

2.1 Անձի զարգացումը կրտսեր դպրոցական տարիքում

6-7 տարեկանում նա սպասում է իր կյանքի առաջին խոշոր փոփոխությանը: Դպրոցական տարիքին անցումը կապված է իր գործունեության, հաղորդակցման եւ այլ որոշակի փոփոխությունների հետ: Առաջատար գործունեություն է դառնում ուսումը, կյանքը փոխվում է, նոր պատասխանատվություններ են առաջանում, հասակակիցների հետ նոր հարաբերությունների հաստատում: Դպրոցը պետք է ներառի իր աշակերտներին ողջամտորեն կազմակերպված, նրանց համար արդյունավետ աշխատանք, որի կարեւորությունը անհատի անձնական հատկությունների ձեւավորման մեջ անհամեմատելի է: Կրտսեր դպրոցական տարիքը ստեղծում է մեծ հնարավորություններ անձի բարոյական որակների և դրական գծերի ձևավորման համար:

Բարոյական վարքի հիմքը դրվում է դպրոցում կրտսեր դպրոցական տարիքում[13. էջ111]:

Երեխայի՝դպրոց ընդունվելու փաստը հատկանշվում է իմացական գործընթացների զարգացման նոր մակարդակի անցմամբ անձնային աճի համար բարենպաստ նոր պայմանների ստեղծմամբ: Այդ տարիքում անձնավորության զարգացման վրա ազդում են ոչ միայն ուսումնական,այլև գործունեության մյուս տեսակները՝խաղը,հաղորդակցումը և աշխատանքը:Ուսումնառության գործընթացում ուսումնական և գործունեության մյուս տեսակների միջոցովաստիճանաբար ձևավորվում են կրտսեր դպրոցականի անձնային որակները,որոնք շարունակում են զարգանալ նաև հետագայում:

Կրտսեր դպրոցական տարիքին բնորոշ է անսահման վստահությունը մեծահասակներին <հատկապես ուսուցիչներին>:Այս տարիքի երեխաներն ամբողջությամբ ընդունում են մեծահասակի հեղինակությունը և անվերապահորեն հավատում նրա գնահատականին:: Կրտսեր դպրոցականները համեմատաբար լսող են,կատարող,և դա դրսևորվում է ինչպես վարքում, այնպես էլ ուսումնառության գործընթացում: Նրանք ընդունում են այն ամենը, ինչը նրանց սովորեցնում են: Երեխաները մեծ հետաքրքրությամբ ու հաճույքով տիրապետում են նոր գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների:

2.2. Կրտսեր դպրոցականների հաղորդակցման հմտությունների և կարողությունների ձևավորումը ուսումնական պրոցեսում

Կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխաների հաղորդակցական հմտությունները՝ որպես սոցիալական ադապտացիայի միջոց, համարում են կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխայի հոգեբանական առանձնահատկությունները:

Կրտսեր դպրոցական տարիքը սոցիալական վարքի ուսուցման հարմարավետ շրջանն է, տարբեր սեռի երեխաների միջև շփման մշակույթն է, հաղորդակման և խոսքային կարողությունների ձևավորումն է, սոցիալական իրավիճակների տարբերման միջոցն է:

Երեխան, դպրոց հաճախելով, առաջին հերթին իր համար բացում է նոր վայր սոցիալական տարածության մեջ, ինչպես նաև ձևավորվում է մարդկային նոր հարաբերություններ: Նրա առջև դրվում են պարտականություններ՝ կապված ուսուցման գործունեության հետ: Մեծահասակները, ուսուցիչը, անգամ կողմնակի մարդիկ շփվում են երեխայի հետ այնպես, ինչպես մեծ մարդու հետ, որը իր վրա է վերցնում սովորելու պարտականությունը: Ինչպես նշում են Դ. Բ. Էլկոնինը և Վ. Վ. Դավիդովը, երեխան տարրական դպրոցում սովորում է հատուկ հոգեբանաֆիզիկական և հոգեբանական գործողություններ, որոնք պետք է վերահսկեն թվաբանական գործողությունները, կարդալը, ֆիզկուլտուրան, նկարչությունը, գրելու աշխատանքը և ուսումնական գործունեության այլ ձևեր: Բավարար պայմանների և երեխայի մտավոր զարգացման հիման վրա տեսական գիտակցության և մտածողության զարգացման համար ստեղծվում են բավարար նախադրյալներ:[16, էջ 34. 8, էջ 85]

Երկրորդ դեպքում էլ կրտսեր դպրոցականների մոտ լավ զարգացած են ռեֆլեքսիվ կարողությունները. «Ես պարտավոր եմ» մոտիվացիան գերակշռում է «Ես ուզում եմ» մետիվացիային: Բացի հատուկ մտավոր ունակությունների տիրապետելուց՝ երեխան ուսուցչի վերահսկողությամբ սկսում է զարգացնել մարդկային գիտակցության հիմնական ձևերը (գիտությունները, արվեստը, բարոյականությունը և այլն):

Իսկ երրորդ դեպքում դպրոցը երեխայի առջև դնում է պարտականություններ՝ կապված խոսքի զարգացման հետ: Դասի ժամին դաս պատասխանելիս խոսքը պետք է լինի գրագետ, հակիրճ, արտահայտիչ և գեղեցիկ, շփման ժամանակ խոսքի կառուցումը պետք է համապատասխանի մեր սպառնալիքների, որը մեծ նշանակություն ունի հաղորդակցական կարողությունների ձևավորման համար: Երեխան պետք է իր վրա պարտականություն վերցնի իր ճիշտ խոսքի և այն ճիշտ կառուցելու համար, որպեսզի կարողանա կառուցել հարաբերություններ ուսուցիչների և հասակակիցների հետ:

Կրտսեր դպրոցականների զարգացման մեջ կարևորվում է այսպես կոչված «սոցիալական խոսքի» զարգացումը, որտեղ փորձ է կատարվում մեկ այլ մարդու հաղորդել ինչ-որ բան: Երեխաների խոսակցությունները դիտելով և լսելով՝ Ժ. Պիաժեն բացահայտել է, որ սոցիալական խոսքը հակառակ է առօրյա խոսակցականին: Գիտնականը այն խոսքը, որի դեպքում մարդը խոսում է ինքն իրեն այլ մարդկանց ներկայությամբ, անվանել է կոլոկտիվ մենախոսություն: [12, էջ 65]:

Լ. Ս. Վիգոտսկին համարում էր, որ ինքնուրույն խոսքը ուղղորդում է երեխայի մտածողության զարգացմանը և գործունեությանը՝ օգնելով երեխային կատարել առաջադրանքը:[8, էջ 89] Նա ապացուցել է, որ ինքնուրույն խոսքը չի անհետանում, այլ «միանում է մտքի հետ»՝ վերածվելով արտաքին խոսքի: Երբ մտածողությունը և խոսքը ամբողջությամբ միավորվում են, պարտադիր չէ, որ երեխան մտածի բարձրաձայն, նա կարող է գործածել անձայն արտաքին խոսքը: Դա կատարվում է այն դեպքերում, երբ երեխան որոշում է իր վարքի դրսևորման սոցիալական խնդիրները, օրինակ՝ փողոց դուրս գալիս, կոնֆլիկտային իրավիճակներում, որոնք տեղի են ունենում խաղերի ժամանակ: Հետևաբար երեխայի հաղորդակցական կարողությունների ձևավորումը տեղի է ունենում լեզվի միջոցների ակտիվացման շնորհիվ: Լեզվի միջոցներով իր միտքը ազատ արտահայտելու կարողության դեպքում օգտագործվում են նախադասության տարբեր ձևեր: Երեխայի խոսքը, ինչպես մեծահասակինը, համարվում է մարդկային գիտակցության հատուկ ձևերից և միաժամանակ նրա տեսանելի արտացոլանքը, թե ինչպես է երեխան խոսում

ազատ շփման ժամանակ(պատասխանում է հարցերին, պատմում է իրեն անհանգստացնող երևույթների մասին, իրադարձությունների մասին): Կարելի է կազմել ներկայացում նրա մասին, թե ինչպես է մտածում, ընդունում և հասկանում իրեն շրջապատող մարդկանց:

Չորրորդ դեպքում էլ, հենց կրտսեր դպրոցական տարիքում կառուցվում են հարաբերություններ այլ մարդկանց հետ: Հատկապես կոլեկտիվ միջավայրում հայտնվում են վարքի յուրահատուկ դրսևորումներ: Սոցիալական հարաբերությունների երկու ոլորտ՝ «երեխան մեծահասակ է» և «երեխան փոքրահասակ է», փոխներգործում են միմյանց վրա՝ հիերարիխիկ կապի միջոցով: [7 էջ 125]

Շարունակելով հետազոտությունը երեխայի հոգեբանության այդ շրջանում՝ Վ. Ս. Մուխինան նշում է, որ «երեխա-մեծահասակ» և «երեխա-ծնողներ» ոլորտներում հայտնվում են հարաբերություններ՝ «երեխա-ուսուցիչ» հարաբերությունը: Երեխայի առջև դրված պարտականությունները, որոնք առաջադրում է ուսուցիչը, ևս ավելի ուշադրությամբ է վերաբերվում, քան ընտանիքի կողմից առաջադրված պարտականություններին, չէ՞ որ շփման առաջնային պայմաններում հնարավոր է ինքնուրույն հայտնաբերել և գնահատել վարքը: Միայն ուսուցիչն է, որ դնելով աշակերտի առջև պահանջներ՝ գնահատելով նրա վարքը, ստեղծում է երեխայի վարքի դրսևորման սոցիալականացման պայմաններ, որը բերում է սոցիալական միջավայրում ճիշտ դրսևորվելու կարողություն: Տարրական դպրոցում երեխան ընդունում է նոր պայմաններ, որոնք առաջադրված են ուսուցչի կողմից և աշակերտներն այս դեպքում փորձում են լավ կատարել պահանջները և հետևել կանոններին: Ուսուցիչը երեխայի համար դառնում է կերպար, որն ընդգծում է երեխայի հոգեբանական վիճակը ոչ միայն դասարանում դասերի ժամին, այլև համադասարանցիների հետ շփման ժամանակ, ինչպես նաև ընտանիքում: [10, էջ 45]

Շփումը դառնում է սոցիալական հարաբերությունների դպրոց: Երեխան անգիտակցորեն իր համար ստեղծում է շփման տարբեր ձևեր: Ինչպես նաև անգիտակցորեն նա փորձում է այդ ձևերը՝ հենվելով իր սեփական հնարավորությունների վրա: Այս ձևով հենց ընտանիքը, ուսուցիչը և

գործընկերները օգնում են կրտսեր դպրոցականին, որ նա կարողանա կատարել իր առջև դրված պահանջները և ընդունի դրանք: Ե. Ե. Սապագովան նշում է, որ կրտսեր դպրոցականների ուսումնական գործունեության առանձնահատկությունները ստեղծում են հաղորդակցական կարողությունների ձևավորման համար հարմար պայմաններ: Այլ կերպ ասած ուսումնական գործունեությունը «շրջում է երեխային իր վրա», պահանջում է ռեֆլեքսիա՝ «ինչպիսին եմ եղել» և «ինչպիսին եմ դարձել» հարցերի գնահատականը: Ուսումնական գործունեությունը սկսվում է այն ժամանակ, երբ աշակերտը կարողանում է ինքնագնահատել: [14, էջ 36]

Հինգերորդ դեպքում ուսումնական գործունեության մեջ արդյունավետություն կնկատվի միայն այն դեպքում, եթե երեխան կարողանա ուղղորդվել իր հոգեբանական գործընթացներով և վարքով: Դա հնարավորություն է տալիս ենթարկվել ուսուցիչներին և դպրոցի կարգապահությանը և նպաստում է հոգեբանական գործընթացների նոր որակների ձևավորմանը: Նա կարողանում է գործողության համար որոշել նպատակ, գտնել նպատակին հասնելու միջոցներ: Կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխաների համար այս հոգեբանական գործընթացի ձևավորումը համարվում է հիմք ոչ միայն նրանց արդյունավետ ուսուցման համար, այլ նաև նրանց հաղորդակցական կարողությունների ձևավորման համար, որը կապված է երեխաների սոցիալական ադապտացիայի հետ:

Վեցերորդ դեպք. Հոգեբանների կողմից ապացուցված է, որ կրտսեր դպրոցականներիից շատերը նախապայմաններ են ստեղծում սոցիալական կրևոր որակների ձևավորման համար: Նոր սոցիալական հարաբերությունների և կապերի հարմարվելը, որտեղ սկսում է ձևավորվել անհատը, սահմանվում է նրանով, որ երեխան մտնում է նոր կոլոկտիվ. Ի՞նչ տեղ է գրավում այդտեղ, ինչպե՞ս է շփվում դասընկերների և մեծահասակների հետ, ինչպե՞ս է վերաբերվում դպրոցին, ինքն իրեն որպես աշակերտի:

Եզրակացություն

Մասնագիտական գրականության վերլուծության արդյունքում ստացված տվյալների հիման վրա եկանք հետևյալ եզրակացությունների՝

- Կրտսեր դպրոցական տարիքը համարվում է ուսումնական գործունեության առավել պատասխանատու փուլ: Այս տարիքում առաջատար է դառնում նոր գիտելիքների, ունակությունների և հմտությունների ձեռք բերումը, ինտենսիվորեն զարգանում և որակապես փոխվում են ճանաչողական գործընթացները՝ ձեռք բերելով միջնորդավորված և կամածին բնույթ:
- Կրտսեր դպրոցական տարիքը ստեղծում է մեծ հնարավորություններ անձի բարոյական որակների և դրական գծերի ձևավորման համար:
- Հաղորդակցումը մարդու փոխներգործելու կարողությունն է այլ մարդկանց հետ:
- Կրտսեր դպրոցական տարիքում ձևավորվող և զարգացող հաղորդակցական ունակությունների վերաբերյալ առկա տեսական և գործնական մոտեցումների ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ այդ հաղորդակցական ունակությունների ձևավորման աստիճանը ազդում է ոչ միայն երեխաների կրթության արդյունավետության վրա, այլ նաև նրանց սոցիալականացման և անձի ամբողջական զարգացման վրա:
- Հաղորդակցումը ինքնին հանդիսանում է աշակերտների բազային հատկանիշներից մեկը, որը մի կողմից ապահովում է ուսման մեջ հաղորդակցման գործընթացի արդյունավետ ընթացքը, իսկ մյուս կողմից՝ ձևավորվում և հղկվում է արդյունավետ ուսումնական գործընթացի ընթացքում:
- Հաղորդակցական գործընթացի զարգացման առավել արդյունավետ շրջան է համարվում դպրոցական տարիքը:
- Հաղորդակցումը մեծ նշանակություն ունի կրտսեր դպրոցականի հոգեկանի ձևավորման, նրա՝ որպես անձնավորություն զարգացման, ողջամիտ և բարոյական վարքի կայացման գործում
- Կրտսեր դպրոցական տարիքում հաղորդակցումը մեծ ազդեցություն ունի կրտսեր դպրոցականի ինքնագնահատականի, ինքնահաստատման, սեփական <<ես>>-ի գիտակցման, ինչպես նաև դպրոցական միջավայրին արագ հարմարեցման/ադապտացիաի/ գործում:

- Երեխայի հոգեկան զարգացման համար հատկապես մեծ նշանակություն ունի հաղորդակցումը մեծերի հետ օնտոգենեզի վաղ շրջանում: Կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխաների զարգացման համար առանձնահատուկ է մեծահասակների հետ հաղորդակցումը: Հաղորդակցման հաճախականությունը,նրա բազմազան պարունակությունը, նպատակը և միջոցները երեխայի զարգացման գործում կարևոր դեր են կատարում:
- Կրտսեր դպրոցականների անձի ձևավորումը տեղի է ունենում մեծահասակների և հասակակիցների հետ հարաբերության, ուսումնական գործունեության և հաղորդակցման ազդեցության տակ:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1.ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ Ա. Ս. ՄԻՋԱՆՁՆԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ Երևան 2015

2. Ասատրյան Զ. <<Տարրական կրթություն մանկավարժություն>> էջ 25

3. Թունյան Զ.Ե. Երիցյան Լ.Մ <<Կրտսեր դպրոցականի հոգեբանություն>>

4. ԽուդոյանՍ. Ս. <<Անձիզար զացման ճգնաժամային տարիքները>>-Երևան: Զանգակ–97,2004.

5. Կարապետյան Վ.Ս. Գեվորգյան Մ.Ռ. Բերբերյան Ա.Ս. Պետրոսյա Ռ.Ս. Խաչատրյան Հ.Վ. <<Կրթության հոգեբանության դասախոսությունների ժողովածու>>

6.Бодалев,А.Психвлвгия обшения.М.,2002,

7.Выготский, Л.С. Педагогическая психология / Л.С. Выготский. – М. : Просвещение, 1991

8.Давыдов, В.В. Проблемы развивающего обучения / В.В. Давыдов. – М. : Педагогика, 1986.

9. Гонина О.О. <<Психология младшего школьного возраста>>

10. Мухина, В.С. Возрастная психология / В.С. Мухина. – М. : Академия, 2002.

11. Немов.Р.С. <<Психология>> кн 1 Москва 2008

12. Пиаже, Ж. Речь и мышление ребёнка / Ж. Пиаже. – М., 1994.

13. Подласый. И. Петагогика: обшие основы. Процесс обучения. М., 2000 кн 1

14. Сапогова, Е.Е. Своеобразие переходного периода у детей 6–7летнего возраста / Е.Е. Сапогова // Вопросы психологии. – 1986. – № 4.

15. *Цукерман Г.А.* Как младшие школьники учатся учиться? - М.; Рига, 2000. - С. 80-83

16. Эльконин, Д.Б. Психология обучения младшего школьника / Д.Б. Эльконин. – М., 1974.

https://armineab.wordpress.com «Դպրոցահասակ երեխայի անձի զարգացման հիմնական օրինաչափություններն ու առանձնահատկությունները»Ի. Խանամիրյան

http://loveread.ec/read_book.php?id=60624&p=9